

OLAETA, Roberto; CUNDÍN, Margarita (2011)
Vocabulario médico. Con todas las voces recogidas en los diccionarios de uso
Gipuzkoa: Itxaropena, 773 p.
ISBN: 978-84-939075-2-5

Les ciències de la salut des de sempre han constituït un àmbit del coneixement d'encís per a tota la societat, però en el segle XXI aquest interès per saber sobre tot el que envolta la salut i el benestar de les persones ha augmentat de manera considerable. Cada dia, hi ha milers de pacients que han de comunicar-se amb els professionals de la salut, i a la inversa; i també milers de persones que volen saber més de qualsevol mal. La comunicació entre professional i llec no és banal, sinó que sol tenir conseqüències que sempre repercuteixen en la salut. A vegades, són efectes positius: podem sentir-nos molt millor després de parlar amb un especialista; però, en d'altres intercanvis, en canvi, es produeixen efectes contraproductius, *seqüeles*: podem no entendre el missatge, interpretar-lo equivocadament o, fins i tot, entendre tot el contrari del que ens pretenien comunicar.

I si no entenem el que ens explica el professional o el que llegim en els diversos actes comunicatius (consultes, realització de proves, rehabilitacions, receptes, altes clíniques, històries mèdiques, pautes, etc.), molt sovint ocorre que, d'una banda, activem l'imaginari que ens condueix cap a pensaments i idees no desitjables; i, de l'altra, comencem a cercar informació sobre termes mèdics. En aquest darrer cas, podem acabar encara molt més confosos que abans, ja que la informació que trobem és opaca, molt especialitzada, amb terminologia que no comprenem ni podem valorar. Llegim informació que no ha estat redactada pensant en una persona no especialista. La major part de vegades, doncs, ens perdem entre els mots dels textos dels professionals i la informació que, molt sovint, trobem a Internet. Però, malgrat aquestes dificultats comunicatives, no deixem de tenir la necessitat d'informar-nos.

El treball de Roberto Olaeta i Margarita Cundín, *Vocabulario médico*, és una resposta excel·lent d'adequació a les necessitats terminològiques de la socie-

tat actual. Es tracta d'una obra que recull tots els mots amb la marca temàtica de medicina dels principals diccionaris generals de llengua castellana. L'obra respon a un model de diccionari molt poc habitual i, en canvi, molt adequat a les necessitats reals: un diccionari especialitzat en termes mèdics per als no especialistes.

Fites del vocabulari

Des d'una lectura terminològica, les principals fites que el *Vocabulario médico* assoleix són les següents: la idea o model de diccionari, definicions adequades i contextos d'ús.

La idea. Una de les fites majors d'aquesta obra és, doncs, la concepció mateixa del diccionari. Es tracta d'un diccionari terminològic perquè inclou mots d'una especialitat, però que no estan definits per a un especialista ni per a un mediador de textos mèdics, sinó que estan explicats per a un públic no especialista en la matèria. El *Vocabulario médico* és la primera obra que compendia els termes més fonamentals de la medicina recollits en els principals diccionaris generals de llengua castellana en un diccionari únic. L'encert dels autors en la proposta del projecte d'un diccionari terminològic per a no especialistes és, per tant, absolut. Les entrades del diccionari corresponen a la suma de les entrades amb l'etiqueta de medicina dels sis diccionaris de llengua general següents: *Diccionario del español actual* (DEA), *Diccionario de uso del español* (DUE), *Diccionario usual de la lengua española* (DRAEoI), *Diccionario de uso del español de América y España* (VOX), *Diccionario Salamanca de la lengua española* (DSLE) i *Diccionario de uso del español actual* (CLAVE). En total el *Vocabulario médico* està constituït per 4.304 lemes.

Les definicions. Si bé les entrades provenen dels diccionaris generals més recurrents en llengua espanyola, totes les definicions han estat elaborades de nou pels

autors. Són definicions molts senzilles que intenten adequar-se a la capacitat d'entendre la informació d'un públic no especialista en medicina. Conseqüentment, les definicions del *Vocabulario médico* són clares i completes amb l'objectiu que no calgui un esforç suplementari de comprensió per part de l'usuari i, si alguna vegada calgués, en la mateixa definició es facilita l'explicació d'algun terme.

Els contextos d'ús. Les definicions es complementen amb contextos reals d'ús que serveixen per completar la informació, facilitar la producció de missatges i transmetre dades de tipus cultural i social. Els textos que acompanyen la definició són ben diversos, tant des del punt de vista cronològic com des del punt de vista del nivell d'especialització, i també pel que fa al suport (digital i paper). Els autors citen més de dues mil obres de referència, i en consulten moltes més, per documentar cadascuna de les paraules del diccionari. És realment una feina minuciosa, feixuga, d'una meticulositat que mostra el saber fer dels autors. Si no és original, sí que és molt poc freqüent que en diccionaris terminològics s'inclouï definició i context d'ús alhora; i, en canvi, és molt adequat perquè permet al lector veure més dimensions d'un terme.

A més a més, el diccionari presenta un magnífic pròleg que constitueix un estudi exhaustiu de la terminologia que conté el diccionari i els arguments de les decisions preses en totes les etapes de l'elaboració del treball. En aquestes pàgines sura el rerefons de lingüista que hi ha al darrere de l'obra. Els autors radiofien minuciosament la terminologia mèdica i els problemes de la terminologia mèdica que es plantegen en els diccionaris generals. Qualsevol detall està explicat, analitzat, valorat i contrastat. És possible que una introducció d'aquesta magnitud (150 p.) no sigui del tot adequada al públic a qui va dirigit el diccionari. Tanmateix, és un excel·lent estudi de la terminologia mèdica dels diccionaris generals. Per això, esperono els autors que publiquin aquestes pàgines en format de llibre independent. D'aquesta manera, el ciutadà no especialista, ni en medicina ni en llengua, consultaria el diccionari més àgilment i, d'altra banda, els especialistes en medicina, però sobretot en lexicografia i en terminologia, tindrien a l'abast un estudi detallat i íntegre.

Les entrades

Cada entrada del diccionari conté el lema, les variants ortogràfiques del lema (si les té), la categoria gramatical, les definicions de totes les accepcions vinculades al lema, un context d'ús i, finalment, informació sobre quins diccionaris generals inclouen la mateixa

entrada. Reproduïm una entrada qualsevol que permet fer-se una idea del tipus d'entrada que ofereix aquest diccionari:

ictus m. Accidente cerebrovascular, ataque o crisis súbita. Consumer Eroski *La vida después del ictus*: El ictus o accidente cerebrovascular (ACV), conocido también de forma coloquial como embolia, es un conjunto de enfermedades que afectan a los vasos sanguíneos que suministran sangre al cerebro. Puede tratarse de una hemorragia, cuando uno de estos vasos se rompe, o de un infarto cerebral cuando una arteria se obstruye y no puede distribuir la sangre. Su prevención se centra en el control de los factores de riesgo que lo causan, aunque algunos de ellos, como la edad, no se pueden evitar. Es un trastorno más frecuente a partir de los 65 años y está aumentando debido al envejecimiento de la población.

En DEA, DUE, DRAEoI y VOX con marca Med; CLAVE sin marca; DSLE no recoge este vocablo.

Mirant el futur

Amb els ulls mirant més enllà, m'agradaria animar els autors a continuar en aquest projecte de gran interès terminològic i lexicogràfic. Una possibilitat de futur seria editar el diccionari en format digital perquè normalment és a la xarxa on busquem informació sobre les nostres malalties i mals. I, si s'arribés a oferir per Internet, els autors podrien valorar la possibilitat de prendre una certa distància amb els diccionaris generals impresos, en dos vessants: esporgar tota la terminologia obsoleta i incorporar-ne de general actualitzada que, com que és relativament recent, els diccionaris generals treballats encara no incorporen.

Addenda

Només fullejar el vocabulari, qualsevol s'adona que darrere d'aquest diccionari hi ha uns lingüistes molt ben preparats lexicogràficament, amb una gran capacitat d'anàlisi i selecció de la informació sense menysprear una destresa en el maneig de documentació. Aquesta ressenya és una felicitació sincera a Roberto Olaeta i a Margarita Cundín per oferir aquest diccionari als lingüistes i als tècnics en llengües, però sobretot per acostar la terminologia bàsica en medicina al ciutadà.

ROSA ESTOPÀ BAGOT

Institut Universitari de Lingüística Aplicada
Universitat Pompeu Fabra